

GÜNCEL GELİŞMELER IŞIĞINDA KREDİ SİGORTASI PAZARI ve MAKRO AÇIDAN İRDELENMESİ

MACRO VIEW ON THE CREDIT INSURANCE MARKET IN THE LIGHT OF CURRENT DEVELOPMENTS

Prof. Dr. Müge ÇETİNER

İstanbul Kültür Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, m.cetiner@iku.edu.tr, İstanbul-Türkiye

Dr. Selda EKE

İstanbul Kültür Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü

Bahçeşehir Üniversitesi, İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, s.eke@iku.edu.tr, İstanbul-Türkiye



ÖZET

Bu çalışmanın amacı şirketlerin ticari alacak risklerinin yönetiminde bir risk yönetim aracı olarak önemli bir rol oynayan kredi sigortasının teminat altına aldığı ticaret ve teminat altına aldığı riskler bakımından değerlendirmesini yapmak ve gerek dünyada gerekse ülkemizdeki kredi sigortası pazarı hakkında bilgi vermektir.

Anahtar Kelimeler: Kredili ticaret, tedarikçi kredisi, açık hesap ticaret, kredi sigortası, kredi sigortası pazarı, ihracat kredi sigortası kuruluşları, ihracat kredi sigortası, yurtiçi kredi sigortası, kredi sigortası kuruluşları, ticari alacak riski, ticari risk, politik risk

ABSTRACT

The purpose of this study is to evaluate the importance of credit insurance as a risk management tool in the management of credit risk by companies, from the perspective of trade credit risks covered and to provide information about credit insurance market in the world and in Turkey.

Keywords: Trade credit, supplier's credit, open account trade, trade credit insurance, credit insurance markets export credit agencies, export credit insurance, domestic credit insurance, credit insurance companies, commercial risk, political risk

1. GİRİŞ

Şirketler tüm dünyada ve ülkemizde artan rekabet dolayısıyla kredili ticarete yönelmişlerdir. Kredili ticaret ticari riskleri de beraberinde getirmektedir. Alıcı şirketin iflası veya fatura vadesinde ödemesini gerçekleştirememesi durumunda tedarikçi şirketin nakit akışı kesintiye uğrar. Ticari alacaklarını tahsil edemeyen şirket kendi ticari borçlarını vey banka kredilerini ödeyemez durumda olur ve likidite sıkıntısına düşer. Bu nedenle şirketler kredili satış yapacakları müşterilerinin finansal gücünü değerlendirmek isterler. Ticari alacaklara ilişkin risk yönetimi süreci muhtemel müşterinin faaliyet gösterdiği ülke, sektör ve şirket faaliyetleri hakkında finansal ve finansal olmayan bilgilerin derlenmesiyle başlar. Bu bilgi kaynakları iç ve dış kaynaklar olabilir. Elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi yoluyla firma ile çalışıp çalışmama kararı alınır veya hangi kredilendirme koşulları ile çalışılacağı belirlenir. Müşteriden alınacak teminatlar gözönünde bulundurulur. Riskin derecelendirilmesi yoluyla kredi limitleri belirlenir ve teminatlarla eşleştirilir. Risk yönetim aksiyonlarından riskin kontrolü bu limitlerin ve teminat koşulların belirlenmesi yoluyla riskin yönetilmesine yöneliktir. Riskli görülen müşterilerden kaçınma veya kredi limitlerini

azaltma veya alınacak teminatları gözden geçirmek yoluyla riskin azaltımına çalışılır. Şirketler, bu çalışmalarında risk transfer yöntemlerini de gözönünde bulundurlar. Risk transferi riskin bir üçüncü kuruluşla paylaşılmasıdır. Şirketlerin müşterilerinden herhangi bir teminat almadan çalışmaları durumunda örneğin ithalatçı tarafından lehe açılan bir akreditif veya lehe düzenlenen bir banka garanti mektubu olmaksızın yaptıkları açık hesap ticarete kredi sigortası bir risk transfer aracı olarak önem kazanmaktadır. Kredi sigortası kuruluşlarının risk değerlendirme çalışmalarında finansal veriler önemli bir role sahiptir. Bu kuruluşlar sürekli güncellenen finansal verilerin saklandığı veritabanlarına sahiptirler. Bu verilerin güncelliği riskin police süresi boyunca izlenmesi bakımından da önemlidir. Kredi sigortası kuruluşu alıcılara ilişkin kredi limitlerinin tahsis edilmesi aşamasında bu verilerden yararlanır. Kredi limiti kararlarının sigortalı tedarikçi ile paylaşılması sigortalı şirketin risk yönetim politikalarında dikkate alınır. Kredi sigortası kuruluşları tahsilat konusunda da yetkinliğe sahip kuruluşlardır. Sigortalı tedarikçiler bu kuruluşların verdiği hizmetlerden yararlanarak açık hesap ticaretlerinde güvenli bir şekilde büyüme imkanı elde ederler. Kredi sigortası kuruluşunun ödeyeceği tazminat nakit akışının sürekliliğini sağlar. Bu çalışmanın amacı şirketler için kredili ve açık hesap ticaretin sürdürülmesinde önem arzeden kredi sigortasının kapsamını ve işleyişini göstermek, kredi sigortası pazarında faaliyet gösteren kuruluşların çalışmaları hakkında bilgi vermek ve ticaretin gelişmesi ve ekonomilerin büyüebilmesi için global ölçekte önemini göstermektir. Bu çalışma giriş bölümünün ardından iki bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde kredi sigortasının teminat altına aldığı ticaret ve riskler tanımlanmış, şirketlerin ticari alacak riskini yönetmeleri bakımından kredi sigortası kuruluşlarının sunduğu hizmetler ile avantajlarından bahsedilmiştir. Gerek ülkemizde gerekse dünya ölçeğinde kredi sigortası pazarı hakkında aydınlatıcı bilgilere yer verilmiştir. Sonraki bölümde ise tarihsel süreç içinde kredi sigortalarının rolü ve önemi üzerinde durulmuş olup sonuç bölümünde, ülkemizde gelişimine ilişkin önermeler sıralanmıştır.

2. KREDİ SİGORTASI KAVRAMI: DÜNYADA VE ÜLKEMİZDE KREDİ SİGORTASI PAZARI

2.1. Kredi Sigortası

Mal ve hizmet tedarikinde bulunan tedarikçiler ticari faaliyetlerini sürdürürlerken çeşitli risklerle karşılaşmaktadırlar. Döviz kuru riski, ürün ve üretime ilişkin riskler, taşıma sırasında karşılaşılan riskler, ödeme problemlerine bağlı oluşan ticari riskler, politik riskler ve finansman bulma riski uluslararası ticarete karşılaşılan riskler arasındadır. (Grath, 2010). Şirketlerin ticari faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için bu risklerin yönetilmesi gereklidir. Nakit akışının sürekliliği şirketleri faaliyetlerini sürdürebilmeleri ve büyüme planlarının yapılabilmesi için son derece önemlidir.

Ticarete karşılaşılan risklerin en önemlisi ticari risklerdir. (A Guide to Credit Insurance, 2015) Tedarikçi açısından ticari risk alıcının iflası durumunda, iflasa benzer durumlarda veya alıcının borcunu vadesinde geri ödememesi/geciktirmesi durumunda (temerrüt) oluşmaktadır (Jus, 2013, s. 27). Tedarikçinin alıcısına sevk ettiği mal ve hizmet bedelinin alıcı tarafından belirli bir vadede ödenmesinin kararlaştırıldığı hallerde tedarikçi kredili satış yapmaktadır. Tedarikçi alıcısına bir kredi limiti (trade credit) açmaktadır. Alıcının mal bedelini peşin ödemesi yerine belirli bir vadede ödemesi kararlaştırıldığından , alıcı kendi üretimi için gerekli olan prefinansman kredisini tedarikçisinden sağlamış olur. Ticari risk kredili ticarete tedarikçinin karşılabileceği risktir (Li, Zhen, & Cai, 2016, s. 3).Tedarikçi kredisi olarak da tanımlanan bu tip vadeli ticarete yaygın kullanım açık hesap ticarettir . Açık hesap ticarete alıcı ile satıcı arasındaki işlemlerde tedarikçini riskini garanti altına almak üzere banka aracılığıyla düzenlenen herhangi bir garanti mektubu veya banka tarafından tedarikçi lehine açılan bir akreditif yoktur . Tedarikçi faturasını düzenler, alıcıya yollar ve fatura vadesinde alıcının tedarikçiye doğrudan ödeme yapması beklenir. Açık hesap ticaret, alıcının tedarikçisine malların tesliminden önce ödeme yaptığı peşin ödeme şeklinin tam tersi bir durumu ifade eder (Global Supply Chain Finance Forum, 2018). Şirketler

arasındaki bu kredi ilişkisi taraflar arasında ticari alacak ve ticari borç ilişkisi oluşturur. Tedarikçi için ticari alacak, satın alan şirket için ise ticari borç meydana gelir.

Uluslararası ticarete tedarikçiler ticari riskler dışında alıcının finansal gücünden bağımsız ticari risk olarak tanımlanmayan politik risklerle de karşılaşabilirler. Bu tür riskler, müşterinin finansal ödeme gücünden bağımsız olarak, politik bir nedene bağlı ortaya çıkan ve ödemenin alıcı tarafından gerçekleştirilmesini engelleyen risklerdir. Alıcının bulunduğu ülkedeki savaş hali, moratoryum ilan edilmiş olması veya ithalat izninin iptali, konvertibilite problemleri ve transferin yapılmasını engelleyen sebepler politik risk sebepleri arasında sayılabilir. Alıcı bir kamu kuruluşu ise veya garantör kamu kuruluşu statüsünde ise alıcının kontrat şartlarını ihlal etmesi ya da ödemelerini gerçekleştirmemesi durumu da politik risk sebepleri arasındadır. (Jus, 2013, s. 28-30)

Ticari alacak sigortası olarak da bilinen kredi sigortası, tedarikçinin açık hesap satışları nedeniyle maruz kaldığı ticari riskin güvence altına alınmasında kullanılan bir sigorta ürünüdür. Yurtiçine veya ihracat pazarlarına mal ve hizmet tedarikinde bulunan tedarikçiler açık hesap satışlarından doğan ticari risklerini, kredi sigortası ile teminat altına alırlar. Sigortalanmış alacağın ticari bir işlemle bağlantılı olması gereklidir. (Riestra, 2003)Kredi sigortası poliçelerinde tedarikçiler sigortalı konumundadırlar. (Becue, 2013, s. 19) Tedarikçilerin mal sattığı müşterileri ise, tedarikçinin alıcıları olup, sigorta şirketinin teminat altına aldığı borçlu, (yükümlü) konumundaki şirketlerdir (Becue, 2013, s. 23). Sadece işletmelerarası B2B ticaret kredi sigortası ile teminat altına alınır. (Jus, 2013, s. 5-6) Yurtiçi ticaretten kaynaklanan ticari riskler yurtiçi kredi sigortası ile, ihracat alacaklarına bağlı olarak ortaya çıkan riskler ise ihracat kredi sigortası ile teminat altına alınır. Yurtiçi kredi sigortasında tedarikçi ve alıcı aynı ülke içinde faaliyet gösterirler. İhracat kredi sigortasında alıcı tedarikçinin bulunduğu ülke dışında faaliyet göstermektedir. (Jus, 2013, s. 76)İhracat kredi sigortasında ticari risklerin yanısıra politik riskler de sigorta şirketinin risk alma kriterlerine bağlı olarak teminat altına alınmaktadır. Poliçede yer alan politik risk sebeplerine bağlı olarak alıcının fatura vadesinde ödeme yükümlülüğünü yerine getirememesi halinde sigorta poliçesi tazminat öder. Teminat dışında kalan haller ise poliçe şartlarında yer alır. (Jus, 2013, s. 78)

Uygulamada standart olarak kullanılan poliçeler yükleme sonrası alacak vadesi azami 1 yıla kadar olan kısa vadeli poliçelerdir. Kısa vadeli poliçelerde tedarikçinin açık hesap ticaretinin tümü teminat altına alınır. Peşin ödeme hariç tutulur. Grup şirketlerine yapılan satışlar, bireylere yapılan satışlar sigorta şirketi tarafından teminat kapsamına alınmaz. Kamu kuruluşlarına yapılan satışlar da ticari risk teminatı altında değerlendirilmez. Sigorta şirketinin risk kabul kriterine bağlı olarak kamu kuruluşları için verilen teminat politik risk teminatı olarak görülür. (Becue, 2013, s. 73) Sigortalı , tüm ciro poliçesi (wholeturnover) adı verilen bu poliçelerde teminat altına almak istediği alıcıları seçme hakkına sahip değildir . Sigorta şirketi riski tüm portföy üzerine dağıtarak yazılım riskini minimize etmek ister. Her bir şirket bazında alıcının ödeme riski sigorta şirketi tarafından analiz edilir . Bu analiz sonucuna göre alıcı bazında kredi limiti belirlenir. Limitin belirlenmesinde tedarikçinin alıcı bazında yıl içinde taşıdığı ortalama risk tutarı gözönünde bulundurulur. Tazminat sigorta şirketi tarafından alıcı bazında belirlenen kredi limiti tutarına kadar poliçe şartlarında yer alan belli bir teminat oranı ile belirli bir bekleme süresinin sonunda sigortalıya ödenir. Bu süre içerisinde tahsilat yapılmaya çalışılır (Becue, 2013, s. 79) . Sigorta şirketi prim tutarını, teminat altına alınan yıllık sigortalabilir satış tutarı üzerinden hesaplar. Bazı durumlarda sigorta şirketinin risk kabul şartlarına bağlı olarak tek alıcılı veya seçilmiş alıcı grubu için de police düzenlenebilir. (Swiss Re Trade Credit Insurance & Surety, 2014).

Şirketler çalışmak istedikleri müşterilerinin borçlarını geri ödeyebilme kapasitesini ölçmek zorundadırlar. Bu amaçla potansiyel alıcıların finansal gücünün analiz edilmesi gerekir. Bu analizde alıcıların finansal güçlüğü finansal ve finansal olmayan veriler ile birlikte değerlendirilir. Alıcıların faaliyet gösterdikleri ülke ve sektör riskleri ile ilgili değerlendirmeler yapılır. Bu değerlendirme sonucuna göre şirketler, risk yönetim aksiyonlarını belirlerler. Belirli müşteri ya da müşteri grupları için çalışmama kararı alabilirler. Kredi limitlerini azaltma yoluna

gidebilirler veya müşterilerinden ek teminatlar talep edebilirler. Riskin transferinde kullanılan finansal araçları gözönünde bulundurarak riskin üçüncü taraflarla paylaşılmasına çalışırlar. Riskin belirli dönemlerde izlenmesi gerekir. Tahsilatın etkin bir şekilde yönetilmesi için hazırlıklı olunması gereklidir. (Becue, 2013, s. 52-58). Kredi sigortası sadece bir risk transfer aracı olmayıp aynı zamanda sunduğu hizmetler bakımından şirketlerin ticari alacak risklerinin yönetiminde yer alan bir risk yönetim aracıdır. (Li, Zhen, & Cai, 2016)

Kredi sigortası kuruluşları teminat kapsamına aldıkları alıcılar hakkında değerlendirme yapabilmek amacıyla finansal verilerden yararlanırlar. Finansal analiz ile alıcının kredi değerliliğini ölçerler. Alıcı bazında kredi limiti tesis ederek limit kararlarını gerekçeleri ile birlikte sigortalıyla paylaşırlar. Kredi limit kararları ile birlikte alıcı bazında bir kredi derecelendirme notu da sigortalı ile paylaşılır (Becue, 2013, s. 25). Kredi sigortası kuruluşları limit kararı verdikleri alıcılar için belirli dönemlerde yaptıkları risk değerlendirme çalışmaları ile riski izlerler. Olumsuz gelişmeler olması durumunda kredi limiti kararlarını gözden geçirerek varsa değişiklikleri sigortalılara iletirler. Sigortalı şirketlerin elde ettikleri bu bilgiler kendi risk değerlendirme süreçleri açısından önemlidir. Şirketler kendilerine bildirilen bu limit kararlarını değerlendirerek, şayet limit kararı çıkmayan veya limit azaltım kararı alınan alıcılar var ise müşterilerinden ek teminat almak yoluyla kredili çalışma şartlarını gözden geçirirler. Alıcıların finansal durumları hakkında bilgi almak yoluyla riski minimize etmek için alınabilecek diğer aksiyonları belirlerler (Ketzner, 2007).

Şirketler olumsuz ekonomik veya politik koşullara rağmen kredi sigortasının sunduğu güvence ile uluslararası piyasalarda güvenli bir şekilde ticaret yapabilmektedirler. Ticari alacak risklerini kredi sigortası kuruluşlarına transfer ederek açık hesap ticaret yapabilmektedirler. Alıcı ise tedarikçi lehine akreditif açmak veya banka garantisi düzenlemek gibi maliyetli ve çok fazla belge gerektiren finansman yöntemleri yerine açık hesap ticaretin getirdiği kolaylıktan yararlanabilmektedir. Sigortalı şirketler police düzenlendikten sonra da potansiyel müşteriler için kredi limit talebinde bulunabilirler. Sigorta şirketinin verdiği yeni limit kararları ile yeni pazarlara ve yeni müşterilere ulaşma imkanı bulurlar (Jose, 2003).

Kredi sigortası kuruluşları tahsilat konusunda da uzmanlaşmışlardır. Ödemenin gerçekleşmemesi durumunda tahsilatın yönetilmesi aşamasında da sigortalı şirketlere yön göstermekte ve bilgi vermektedirler. (Jus, 2013, s. 45)

Ticari alacak risklerini kredi sigortası ile teminat altına alan şirketler finansman kuruluşları ile olan ilişkilerini geliştirebilmektedirler (Jus, 2013, s. 23). Kredi sigortası poliçesinde yer alan tazminat hakkı finansal kuruluşa devredilebilmekte ve kredi sigortası poliçesi teminat ve teminat benzeri bir araç olarak ticaretin finansmanında kullanılmaktadır. Kredi sigortası ile nakit akışını güvence altına alan şirketlerin finansal kuruluş nezdinde kredi değerliliği yüksek olur. Finansal kuruluşlar nakit akışını güvence altına alan şirketler için, kredi tahsis kararlarında yer alan teminat şartlarını kredi borçlusu lehine iyileştirebilirler (David Atkinson, 2007). Açık hesap ticaretin tüm dünyada payının artması, açık hesap ticaretin finansmanına yönelik yeni ürün ve finansman teknikleri gündeme getirmiştir. Tedarik zinciri finansmanı, açık hesap ticarete işletme sermayesi yönetiminin optimizasyonu için risk azaltım teknikleri ile çeşitli finansman yöntemlerinin bir arada kullanılmasını gerektiren ve ticari akımların finansal kuruluş tarafından izlenebilmesi için uygulamaların bir dijital platform üzerinden yürütülmesini sağlayan bir kavram olarak ortaya çıkmıştır. Ticaretin finansmanı bu yönde hızla gelişmektedir. Kredi sigortası bir risk yönetim aracı olarak tedarik zinciri finansmanında kullanılmaktadır (Rethinking Trade and Finance, 2017, s. 99-135)

2.2. Dünyada ve Ülkemizde Kredi Sigortası Pazarı

Niş bir pazar olan kredi sigortası pazarında özel sermayeli ve global ölçekte faaliyet gösteren sigorta şirketleri ve ülke hükümetleri adına faaliyet gösteren resmi destekli kamu ya da yarı kamu kuruluşları olan ihracat kredi sigortası kuruluşları (Export Credit Agencies, ECAs) faaliyet göstermektedir.

Resmi destekli ihracat kredi sigortası kuruluşları (ECAs) , ihracat finansmanını desteklemek üzere kurulmuş, ulusal hükümetler ile ihracatçılar arasında bir aracı olarak hareket eden kuruluşlardır. Ülke ihracatını destekleme amacı ile bu kuruluşlar kendi hükümetleri tarafından verilmiş talimata bağlı olarak ihracatçılara kredi desteği, kredi sigortası desteği veya her ikisi birlikte garanti ve finansman desteği sağlamaktadırlar. (Grath, 2010, s. 116) Resmi kuruluşların kuruluş statüleri birbirinden farklı şekilde olabilmektedir. Bazıları örneğin İngiltere’de ECGD (Export Credit Guarantee Department, şimdiki adıyla UK Export Finance) devlete bağlı bir ayrı departman olarak yapılandırılmıştır. Belçika’da Delcredere- Ducroire, bugünkü ismiyle Credento tamamıyla devletin sahip olduğu bir kuruluştur. Bazı ülkelerde ise özel sektör kredi sigortası kuruluşları devlet adına acente gibi çalışmakta ve o ülkeler için ihracat kredi sigortası programını yönetmektedirler. Almanya’da Euler – Hermes, Hollanda’da Atradius ve Fransa’da Coface bu faaliyetleri sürdürmektedirler. (Becue, 2013, s. 28). İhracat kredi sigortası kuruluşları, ihracatçıların dış pazarlarda etkili bir şekilde rekabet etmesine yardımcı olmak için ihracatçılarla, bankalarla ve alıcılarla yakın bir şekilde çalışmaktadırlar. (Grath, 2010, s. 121-124). Bu kuruluşlar aynı zamanda sınır ötesi yatırımlarda karşılaşılan politik riskleri sigortalama yoluyla yatırımcılara, proje sponsorlarına, bankalara ve diğer finansman kuruluşlarına destek sağlamaktadırlar. (Grath, 2010, s. 121) Bu kuruluşların çalışmaları OECD tarafından düzenlenmektedir. Kendi aralarında rekabete girmemeleri için OECD bu kuruluşların çalışmalarını düzenlemektedir. Bu kuruluşlar, örneğin ihracat kredi sigortası desteğinin kredi vadesi iki yıl ve üzeri riskler için geçerli olması, farklı ürün gruplarına göre farklı vadelerin dikkate alınması gibi bazı özel şart ve kriterlere uymak konusunda mutabakata varmışlardır. Avrupa Birliği bir çok OECD ülkesine yönelik bu kuruluşların iki yıldan daha kısa vadeli kredi riskini sigortalamasına izin vermez. Bu riskler özel sektör kuruluşları tarafından teminat altına alınan risklerdir. (Grath, ss.116-124)

Global ölçekte faaliyet gösteren özel sektör kredi sigortası kuruluşları ise sadece ticari faaliyetlerle ilgili olan, kredi vadesi maksimum bir yıla kadar olan kısa vadeli ticari alacak risklerini sigortalamaktadırlar (BECUE, Paul. Credit Insurance, What is It ? Why Do you need It ? What Can It do For Your Business? In Association with Euler Hermes, Lanoo Campus, Paul Becue and Lanoo Publishers nv, Tielt, 2013, s.27-28). Bu kuruluşlar yurtiçi ve yurtdışı ticari alacak risklerini teminat altına alan poliçeler düzenlerler. Bazı sigorta şirketleri sınır ötesi yatırımlarla ilgili olarak el koyma, millileştirme ve istimlak gibi taşınmaz ve taşınabilir varlıklara yönelik veya verilen teminat mektuplarının haksız nakde çevrilmesi gibi kontrata ilişkin politik riskleri de sigortalamaktadırlar .Bu kuruluşların avantajlarından biri uluslararası şube ağları ile faaliyet göstermeleri ve bu nedenle global ölçekte iş yaratma potansiyelleridir. Diğerleri ise alıcı riskinin değerlendirilmesi için elde ettikleri finansal verilerin yer aldığı veritabanlarının büyüklüğüdür. Veritabanlarının büyüklüğü, alıcı bilgilerine kolaylıkla ulaşılabilmesi nedeniyle risk alma konusundaki çalışmalarını hızlandırmakta ve yeni poliçe yazılmasını kolaylaştırmaktadır. Geçmiş hasar verilerine ulaşılma imkanı bu kuruluşların yazılım risklerini yönetebilmelerine olanak sağlamaktadır.

Özel sektör şirketlerinin düzenledikleri poliçeler genellikle tedarikçinin tüm açık hesap satışları üzerinden düzenlenen tüm ciro (wholturnover) poliçeleridir. Konusunda uzmanlaşmış sadece kredi sigortası poliçesi düzenleyen sigorta şirketleri olan Euler – Hermes, Atradius ve Coface’ın özel sektör kredi sigortası pazarındaki payı % 80-85 civarındadır. Alman sigorta şirketi Allianz, Euler Hermes’in ana hissedarı iken, İspanyol sigorta şirketi Grupo Catalana Occidente Atradius’un ve Fransız Bankası Natixis Coface’ın ana hissedarıdır. (Becue, 2013, s. 150-153) Bu sigorta şirketleri tarihsel bir gelişim içerisinde kendi konularında faaliyet gösteren birçok sigorta şirketi ile birleşmiş veya satın almalar yoluyla pazar paylarını genişletmişlerdir. Kredi sigortası poliçesi düzenleyen ve aynı zamanda geleneksel sigorta ürünleri konusunda da faaliyet gösteren sigorta şirketleri de vardır. Tarihsel bir gelişim içerisinde sektör satın almalar veya birleşmeler yoluyla bir konsolidasyon sürecinden geçmiştir.

Ülkemizde ihracat kredi sigortası ile ilgili çalışmalar resmi destekli ihracat kredi sigortası kuruluşu (ECA) statüsünde faaliyet gösteren Türk Eximbank'ın 1987 yılında kuruluşu ile başlamıştır. Türk Eximbank çeşitli kredi, garanti ve sigorta programları yoluyla Türk ihracatçıları, müteahhitlerini ve yatırımcılarını desteklemektedir. 1989 yılında uygulanmaya başlanan ihracat kredi sigortası programları ile ihracatçı firmaların ihraç ettiği mal bedelleri, ticari ve politik risklere karşı belirli oranlarda teminat altına alınmaktadır. Türk Eximbank ihracat kredi sigortalarının yanısıra 2013 yılından itibaren ihracatçılara ve grup şirketlerine yönelik olarak kısa vadeli yurtiçi kredi sigortaları konusunda da teminat desteği vermektedir. (<https://www.eximbank.gov.tr>, s. <https://www.eximbank.gov.tr/content/files/f25e242f-2ac6-427e-97e1-7cee4f29ffac/eximbank-faaliyetraporu-2017>)

Türkiye'de faaliyet gösteren özel sermayeli kuruluşların kredi sigortası alanında çalışmaları ise 1998 yılında Hazine Müsteşarlığınca yürürlüğe konulan "Kredi Sigortası Genel Şartları" ile düzenlenmiştir. Hazine Müsteşarlığının yayınlamış olduğu Genel şartlar, 15 Haziran 2000 tarihinde revize edilerek yürürlüğe konmuş ve daha sonra 1 Şubat 2009 tarihinde son halini almıştır. Hâlihazırda Türkiye kredi sigortası pazarında yazılan sigorta poliçelerinin tamamı kredi sigortası genel şartlarına tabi olarak düzenlenmektedir. Türkiye'de yazılan poliçeler uluslararası örneklerinde olduğu üzere kısa vadeli riskler için düzenlenen tüm ciro poliçeleridir. Yürürlükte olan genel şartlar tüm ciro poliçelerinin işleyişine ve uygulanmasına dair hükümler içermektedir. Tek alıcı riski ya da tek risk sigortası adı altında sunulan bazı ürünlerin Türkiye pazarında da şirketlere sunulabilmesini teminen 1 Ocak 2013 tarihinde " Tek Risk Sigortası Genel Şartları" yürürlüğe konmuştur. Halihazırda özel sektör kredi sigortası pazarında faaliyet gösteren ve yukarıda bahsedilen ana oyuncuların (Euler Hermes, Atradius, Coface) yanısıra, kredi sigortası poliçesi düzenleme konusunda Hazine Müsteşarlığından ruhsat almış ve geleneksel sigorta ürünleri konusunda da faaliyet gösteren yerli ve yabancı sigorta şirketleri mevcuttur . (<https://www.tsb.org.tr/genel-sartlar.aspx?pageID=467>, 2018)

3. TARİHSEL PERSPEKTİFTE KREDİ SİGORTALARININ ROL VE ÖNEMİ

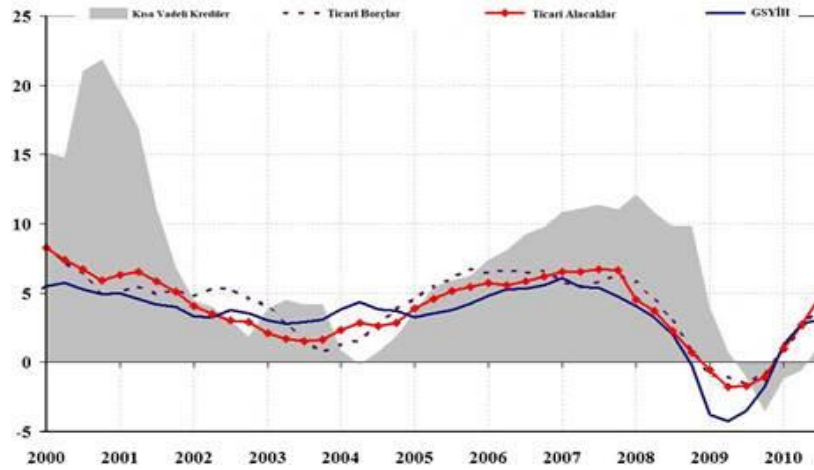
İngiltere'de 1820 yılında kurulan British Commercial Insurance Company tarihte kurulan ilk uzman kredi sigortası şirketi olarak kabul edilmektedir. Commercial Credit Mutual Assurance Association ve Solvency Mutual Guarantee 1852'de İngiltere'de ilk kurulan kredi sigortası kuruluşlarındandır. (Jus, 2013, s. 7-8) 1917 yılında, Almanya'da Hermes Kreditversicherungsbank (şimdiki adıyla Euler Hermes) kurulmuştur (<http://www.eulerhermes.com/group/who-we-are/Pages/a-hundred-years-history.aspx>, 2018). 1919 yılında İngiltere'de dünyanın ilk resmi destekli ihracat kredi sigortası kuruluşu olan ECGD (Export Credit Guarantee Department, şimdiki adıyla UK Export Finance) faaliyetlerine başlamıştır. Yirminci yüzyılın ortalarından başlayarak dünya ticareti hızla gelişmeye başlamış ve bu durum şirketler arasındaki rekabeti arttırmıştır. Şirketler daha fazla pazar payı elde edebilmek için kredili ticarete yönelmişlerdir. Kredili ticaret ticari riskleri gündeme getirmiş ve bu risklere karşı korunma ihtiyacı artmıştır. Birinci Dünya savaşı ve arkasından 1929 global krizi ve İkinci Dünya Savaşlarının sonuçları itibarıyla ticareti desteklemek amacıyla çeşitli ülkelerde kredi sigortası kuruluşları kurulmaya devam etmiştir. Coface 1946 yılında kurulmuştur (<http://www.coface.com/Group/Our-history>, 2018). Hollanda kredi sigortası şirketi NCM, 1925 yılında kurulmuştur. Daha sonra Alman sigorta şirketi Gerling tarafından satın alınmıştır. Daha sonra 2004 yılında Gerling - NCM değişen ortaklık yapısıyla Atradius ismini almıştır. (<https://group.atradius.com/about-us/history.html#>, 2018). Bu kuruluşlar, ihracattan kaynaklanan ticari alacak risklerini ve ihracat yapılan ülkelerin siyasi yapısına bağlı olarak ortaya çıkan politik riskleri sigortalamak yoluyla ticaret ve proje finansmanında aktif rol almaya başlamışlardır. Resmi destekli ve özel sektör kuruluşları 1934 yılında Berne Union (Uluslararası Kredi ve Yatırım Sigortacıları Birliği) çatısı altında bir araya gelmişlerdir. Derneğin, bugün itibarıyla Türk Eximbank dahil 83 üyesi mevcuttur. (<https://www.berneunion.org/Members>) Özel sektörde faaliyet gösteren kuruluşlar ise 1928 yılında kurulan ICISA (Uluslararası Kredi Sigortası ve Kefalet Garantisi

Derneği) dernek çatısı altında faaliyetlerini sürdürmektedirler. (<http://www.icisa.org/about-icisa/1728/>)

1990'lı yıllardan itibaren özellikle özel sektör kuruluşlarının yeni riskler olarak pazar paylarını büyütme konusundaki girişimleri ile sektörün gelişimi hızlanmıştır. Özel sektör kuruluşlarının kısa vadeli ticari risklerin yanısıra politik riskleri de teminat altına almak konusunda istekleri artmıştır. Politik riskler, ticari riskler tanımına girmeyen genellikle ECA'ler tarafından yazılan makro riskler iken, özel sektör şirketleri ticari risklere ek olarak kısa vadeli ihracat kredi sigortasında politik riskleri de teminat altına almak konusunda istek göstermişlerdir. Bu gelişim ülke hükümetlerinin kısa vadeli ticari alacak risklerini özel sektör kuruluşları üzerine devretme kararını hızlandırmıştır. Bu dönemde, bazı resmi destekli ihracat kredi sigortası kuruluşları da özelleştirilmiştir. 1992 yılında İngiliz resmi kredi sigortası kuruluşu ECGD 'nin kısa vadeli kredi sigortası bölümü özelleştirilmiş, şimdiki adıyla Atradius, bu bölümü satın almıştır. Bu gelişmeler sonucunda, 1997'de Avrupa Birliği Komisyonu kısa vadeli ihracat kredi sigortaları konusunda devletin müdahale hakları ile ilgili bir genelge yayınlamıştır. Bu genelgeye göre resmi destekli ihracat kredi sigortası kuruluşlarının birincil hedefi, özel sektörde sigortalanamayan ve sigortalanmak istenmeyen kredi risklerini almak yoluyla özel sigorta pazarını takviye etmektir. Belirli ülkelere yönelik özel sektör kuruluşları tarafından sigortalanabilen "pazarlanabilir riskler" olarak adlandırılan kredi vadesi iki yıldan kısa olan politik ve ekonomik risklerin özel sektör sigorta kuruluşları tarafından sigortalanabileceği hususunda bir karar alınmıştır. Bu ülkeler OECD ülkeleri ile Avrupa Birliği içerisinde yer alan ülkeleri kapsamaktadır. Ancak, bazı olağanüstü durumlarda, örneğin finansal kriz dönemlerinde şayet özel sektör kuruluşlarının risk alma kapasitelerinde bir azalma olur ise üye ülke resmi kuruluşları devreye girerek kısa vadeli risklere ilişkin sigorta poliçesi düzenleyebileceklerdir (Blackmon, OECD Export Credit Agencies : Supplementing Short Term Export Credit Insurance During the 2008 Financial Crisis, 2016)

Nitekim, resmi destekli ihracat kredi sigortası kuruluşları, 2008- 2009 krizinde son derece aktif bir rol oynamışlardır. 2008-2009 finansal krizinin sonucunda ekonomik faaliyetlerde global ölçekte bir daralma sözkonusu olmuştur. Dünya ticareti 2009 yılında bir evvelki yıla göre ABD Doları cinsinden % 23 oranında küçülmüştür ve bu küçülme ekonomik büyümedeki küçülmeden daha fazladır. Küçülmenin ana sebebi küresel talepteki düşüştür. Bununla birlikte dünya ticaret finansmanı pazarının daralması da ticarete küçülmenin ana sebeplerden biri olarak kabul edilmektedir (Chaffeur & Malouche, 2011, s. 289-290). Ticaret finansmanı banka aracılığıyla yapılan ticaret finansmanı araçlarını örneğin akreditif açılışı ya da sağlanan banka garantileri gibi ve açık hesap ticaret ya da peşin ödeme şeklinde yapılan şirketlerarası ticari işlemlerde bu işlemlere dair garanti ve finansman yöntemlerini içine alan bir kavramdır. Kriz döneminde artan kredi riski dolayısıyla banka aracılığıyla yapılan ticaret finansmanı araçlarının arzında ciddi bir azalma görülmüştür. Finansal kuruluşlar artan riskleri dolayısıyla fiyat artışına yönelmişlerdir. İthalatçılar örneğin daha yüksek bir akreditif açılış komisyonuyla karşılaşmışlardır (Dorsey, 2009) .Geleneksel ticaret finansmanı pazarındaki bu daralma nedeniyle şirketler ticari faaliyetlerini sürdürebilmek için kendi aralarında kredili alım ve satım işlemlerine yönelmişlerdir. Ancak bu dönemde artan iflas riski nedeniyle şirketlerarası ticari faaliyetlerde de düşüş gözlemlenmektedir. Bununla birlikte bu düşüş, GSYİH'daki düşüşten daha azdır ve 2009 ortalarından başlayarak şirketlerarası kredili ticaretin tekrar artış gösterdiği görülmektedir. (Bkz. Grafik 1) Şirketlerarası kredili ticaret finansal kriz dönemlerinde ticaretin sürdürülmesine yönelik bir tampon finansman vazifesi görmektedir. (Annalisa Ferrando, 2013) Ancak, kredi sigortası kuruluşları da bu dönemde taşıdıkları riskleri azaltma konusunda aksiyon almışlardır. (Asmundson, 2011).

Grafik 1



Kaynak: Annalisa Ferrando, Klaas Muller “Do Firms Use the Trade Credit Channel to Manage Growth“, Elsevier, Journal of Banking and Finance, 37, 2013, 3035-3046

Fabrice Morel, Dünya Bankasının yayınladığı “Büyük Ticari Çöküş Zamanında Ticaret Finansmanı” adlı aşağıda kaynak verilmiş olan yayında 2008-2009 finansal krizinde kredi sigortası kuruluşlarının artan riskler karşısındaki aksiyonlarına yer vermiştir. Bu kuruluşlar artan iflaslara bağlı olarak yüksek miktarlarda tazminat ödemişlerdir. Krizin başladığı 2008 yılı ortalarından, 2009 yılı ilk çeyreğinin sonuna kadar olan dönemde ticaretteki daralmanın etkisi kredi sigortası kuruluşlarının dikkatini çekmiştir. Hem özel sektör kuruluşları hem de resmi destekli ihracat kredi sigortası kuruluşları bu dönemde kredi limitlerini azaltma yoluna gitmişlerdir. 2009 yılının ikinci çeyreğinden itibaren ve 2010 yılı içerisinde özel sektör kuruluşları kredi limitlerini azaltmayı sürdürmüşlerdir. Resmi destekli ihracat kredi sigortası kuruluşları ise bu dönemde azalan kapasiteyi karşılamak üzere limit artışına yönelerek ihracat kredi sigortası pazarını destekleme yoluna gitmişlerdir. Bunun nedeni Nisan 2009’da Londra’da düzenlenen G-20 toplantısında alınan karardır. Ticaretin finansmanının dünya ticaretinin gelişimindeki önemi vurgulanmış ve kredi sigortası pazarının resmi destekli kuruluşlar tarafından desteklenmesi konusunda görüş birliğine varılmıştır. (Chaffeur & Malouche, 2011, s. 337-341) Avrupa Komisyonu “Geçici Çerçeve” Anlaşmayı devreye sokarak 2008 sonundan başlayarak 2011 Aralık sonuna kadar geçerli olacak şekilde, Avrupa Birliğinde faaliyet gösteren resmi destekli ihracat kredi sigortası kuruluşlarının kısa vadeli riskler için de kredi sigortası desteği verebileceğini duyurmuştur. Bu dönem zarfında bir çok Avrupa Birliği üyesi ülke, kendi pazarlarını kısa vadeli ihracat kredisi sigortası konusunda desteklemek üzere devlet yardım programları uygulamıştır. Desteklerin nasıl yapıldığı ise ülkelere göre farklılık göstermiştir. Benzer şekilde Avrupa Birliği dışındaki ülkelerin bazılarında da, örneğin Amerikan Eximbank, Japonya ve Kanada’da resmi kuruluşlar benzer şekilde destek paketlerini yürürlüğe koymuşlardır (Blackmon, Supplementing Short Term Export Credit Insurance during the 2008 Financial Crisis, 2016, s. 305).

Yukarıdaki gelişmeleri yorumlayabilmek için bazı verilere bakmak faydalı olacaktır. 2008 yılında dünya ticaretinin büyüklüğü 15.9 trilyon ABD Dolarıdır. Ticaret finansmanı pazarının global büyüklüğü 2008 yılı itibarıyla 10-12 trilyon ABD Dolarıdır. Bu tutar dünya ticaretinin % 80’inin ticaret finansmanı araçları tarafından karşılandığını göstermektedir. (Chaffeur & Malouche, 2011). Dünya ticaretinin % 40-45’i, 2008 IMF tahminlerine göre açık hesap ticarettir. (Bkz tablo 1) Açık hesap ticaretin yaklaşık % 20’si kredi sigortaları ile teminat altına alınmaktadır (Asmundson, 2011, s. 54).

Tablo 1*

Ticaret Finansmanı Araçlarının Pazar Payları				
Peşin ödeme % 19-22 \$3-\$3.5 trilyon	Bankalar Aracılığıyla Yapılan Ticaret Finansmanı %35-40 \$5.5 -6.4 trilyon	Açık Hesap (%38- %45, \$ 6-\$7.2 trilyon)		
		Berne Union üyeleri tarafından sigortalanan \$ 1.25- \$1.5 trilyon	Şirketlerarası ticaret (sigortalananmayan)	Grup içi ticaret
(\$ 15.9 trilyon global emtea ticareti)				

Kaynak: .Asmundson, T.Dorsey, A. Khachatryan, I.Niculcea, M.Saito. 2011. "Trade and Trade Finance in the 2008-2009 Financial Crisis." IMF working Paper 11/16 Washington, I D.C. International Monetary Fund.

<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp1116.pdf>

* IMF bu verileri ulusal veriler, akademik çalışmalar ve IMF/BAFT 'ın bankalara düzenlediği anketler yoluyla temin etmiştir. Bu nedenle, veriler yaklaşık verilerdir.

Grup içi ticaret ana şirketin iştirakleri arasındaki ticari ilişkileri kapsar . Peşin ödeme, malların tesliminden evvel ithalatçının tedarikçiye yaptığı peşin ödemeli işlemlerdir. Bankalar aracılığıyla yapılan ticaret finansmanı mal teslimatının takip edildiği , teslimat sonra ödemenin yapılacağına dair garantilerin ithalatçı tarafından verildiği , yükleme öncesi ve yükleme sonrası finansmanın bankacılık sistemi üzerinden yürütüldüğü işlemleri kapsar.

Berne Union'ın 2017 yılı verileri ile 17 trilyon ABD Doları olan dünya ticaretinin yaklaşık 2.3 trilyon ABD Doları, yaklaşık % 13'ü kredi sigortası ile teminat altına alınmaktadır. Bu tutarın yaklaşık 2 trilyon ABD Dolarlık kısmı kısa vadeli kredi sigortası tarafından teminat altına alınan ihracat risklerini, geri kalan kısmı ise orta ve uzun vadeli risklerle yatırım risklerine ilişkin politik risk sigortalarını içermektedir. Özel sektör kuruluşlarının 2017 yılı kısa vadeli kredi sigortasındaki payı ise bu tutarın % 60'ı kadardır (Berne Union).

4. SONUÇ

Kredi sigortası kuruluşları 1900'lü yıllardan beri ticarete karşılaşılan ticari ve politik riskleri sigortalamak yoluyla dünya ticaretinin gelişimine destek olmaktadır . Tarihsel bir gelişim içerisinde bu kuruluşların görev ve misyonlarında farklılaşma olmuştur. Özel sektör kuruluşları ağırlıklı olarak kısa vadeli ticari alacak risklerini sigortalamaktadırlar. Farklı statülerde kurulan resmi destekli kuruluşların bazıları sadece kısa ve/veya orta ve uzun vadeli riskler için sigorta teminatı vermektedir. Bazı kuruluşlar sınırötesi yatırım riskleri ile ilgili olarak politik risk sigortası teminatı vermektedirler. Bazı ihracat kredi sigortası kuruluşları aynı zamanda ihracatçılara yönelik kredi desteği de sağlamaktadır. Kredi sigortası kuruluşları 2017 yılı sonu itibarıyla Berne Union'ın verileri ile 17 trilyon ABD Doları olan dünya ticaretinin yaklaşık 2.3 trilyon ABD Dolarını, yaklaşık % 13'ünü teminat altına almaktadırlar. Bu tutarın yaklaşık 2 trilyon ABD Dolarlık kısmı kısa vadeli kredi sigortası ile teminat altına alınmıştır.

Kredi sigortası kuruluşlarının dünya ticaretinin gelişimindeki rol ve önemi 2008-2009 finansal krizinde daha çok belirginleşmiştir. IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi çokuluslu kuruluşlar yaptıkları çalışmalarda dünya ticaretindeki gelişmeleri ve küresel ticaret finansmanı pazarındaki gelişmeleri değerlendiren raporlar hazırlamışlardır. Bu dönemde ekonomideki küçülme ile birlikte dünya ticaretindeki daralma kaygı veren gelişmeler olarak bu ve benzeri kuruluşların radarına girmiştir. Ticaretteki daralmanın ana sebebi talebin düşmesidir. Dünya ticaret finansmanı pazarındaki finansal araçların arzındaki azalma da ticaretin küçülmesine etki eden önemli bir sebep olarak dikkate alınmıştır. Ticaretin finansmanı banka aracılığıyla yapılan ticaret finansmanı araçları ile şirketlerarası kredili ticarete ilişkin garanti ve finansman yöntemlerini içeren geniş bir kavramdır . Bankaların kriz döneminde risklerini yönetebilmek için aldıkları aksiyonlar ; kredi limitlerinin azaltılması veya geri çekilmesi, akreditif açılış komisyonlarının yükseltilmesi gibi, şirketleri bu dönemde kendi aralarında kredili alım satım işlemlerine yönlendirmiştir. Şirketler açık hesap ticarete yönelmişlerdir. Bununla birlikte , aynı dönemde ticari akımlarda da ekonomik küçülmeye paralel bir seyir izlenmiştir. Kredi sigortası kuruluşları da bu dönemde artan iflas riski

karşısında risk almak konusunda tereddütlü davranmışlar ve kredi limitlerini azaltmışlardır. Kredi sigortası kuruluşlarının aldıkları bu aksiyon, ülke hükümetlerinin tedbir almasını gerektirmiş ve resmi destekli kredi sigortası kuruluşları azalan kapasiteyi telafi etmek için özel sektör pazarına bırakılan ve “ pazarlanabilir riskler” olarak tanımlanan kısa vadeli ihracat kredi sigortası pazarını destekleme yoluna gitmişlerdir. Bununla birlikte 2011 yılı sonundan itibaren özel sektör kuruluşları kısa vadeli kredi sigortası pazarında aktif olarak rol almaya devam etmişlerdir. Berne Union verilerine göre kısa vadeli risklerin % 60’ı özel sektör kuruluşları tarafından sigortalıdır. Buradan da görüleceği üzere hem resmi destekli kuruluşlar hem de özel sektör kuruluşları dünya ticaretinin finansmanında önemli bir role sahiptirler.

Dünya ticaretinin açık hesap ticarete yönelmesi taraflar arasındaki ticari riskin minimize edilmesi yoluyla finansmanın sağlanması konusunda alternatif finansman yöntemlerini gündeme getirmiştir. Alacağa dayalı finansman modelleri geliştirilmiştir. Kredi sigortası bir risk azaltım aracı olarak finansal kuruluşlar tarafından bu finansman yöntemleriyle birlikte kullanılmaktadır. Kredi sigortası poliçelerindeki tazminat hakkı ve poliçeye ilişkin bazı haklar finansal kuruluşlara devredilebilmekte ve poliçe teminat veya teminat benzeri bir araç olarak kullanabilmektedirler. Bankalardan işletme sermaye finansmanı amacıyla kredi kullanan şirketler kredi sigortası ile finansal kuruluşlardan daha iyi koşullarda kredi temin edebilmektedirler. Riskin azaltılması ve finansman imkanlarının geliştirilmesi ile tedarik zincirinde faaliyet gösteren şirketler açık hesap ticaret yapma kolaylığı elde etmektedirler.

Ülkemizde Türk Eximbank’in ihracat risklerini sigortalamak konusunda 1989 yılında başlattığı ihracat kredi sigortası programları ile 2017 sonu itibarıyla yaklaşık 15 milyar ABD Doları sevkiyat teminat altına alınmıştır. Bu tutar ülkemiz açık hesap ihracatının (ödeme şekillerinden mal mukabili ihracat) yaklaşık % 15’i seviyesindedir. Türk Eximbank aynı zamanda ihracatın ve döviz kazandırıcı hizmetlerin finansmanına yönelik kısa, orta ve uzun vadeli kredi desteği sağlamaktadır. Yurtiçi kredi sigortası konusunda da 2013 yılından itibaren ihracatçılara yönelik poliçe düzenlenmektedir. Henüz yurtiçi kredi sigortasında yazılan prim hacmi çok düşük seviyededir. Özel sektör faaliyetleri global ölçekte faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin 2006 yılından itibaren pazara girmesiyle ağırlıklı yurtiçi risklerin sigortalması şeklinde olmuştur. Özel sektör kuruluşları 2017 sonu itibarıyla ABD Doları cinsinden yaklaşık 45-48 Milyon Dolar prim geliri elde etmektedirler. Bu tutarın yaklaşık % 20’si ihracat kredi sigortası poliçeleri ile ilgilidir. Yaklaşık bir hesapla teminat altına alınan ihracat 2 milyar ABD Doları, teminat altına alınan yurtiçi ticaretin büyüklüğü ise 10-15 milyar ABD Doları düzeyindedir. Özel sektör kuruluşlarının ödediği brüt hasar 2017 sonu itibarıyla yazılan primlerin % 60’ı kadardır. Sektörde yazılan primlerin GSYİH’ya oranı 2017 yılı itibarıyla % 0.01 ile henüz çok düşük bir seviyededir. Toplam ihracatın GSYİH’ya oranı yaklaşık % 20 iken, açık hesap ihracatın (mal mukabili) GSYİH’ya olan oranı % 12 ‘dir. Sigortalı ihracatın GSYİH’ya oranı ise % 2 civarındadır.

Resmi ve özel sektör kuruluşlarının global dünya ticaretindeki rol ve önemi düşünüldüğünde bu kuruluşların önümüzdeki dönemlerde ülke ekonomilerinin gelişimine katkı sağlayacağı çok açıktır. 2008-2009 finansal krizinden bu yana tüm dünyada 48 milyar ABD Doları kadar hasar ödemişlerdir. Tüm dünyada belirsizliklerin arttığı bu dönemde ticari alacak risklerinin yönetilmesi daha da önemli hale gelmektedir. Şirketlerarası kredili ticaret işlemlerinin sürdürülebilirliği için garanti desteğine ihtiyaç vardır. Ticari akımların büyümesi ticaretin büyümesi açısından önem arz etmektedir. Ülkemizde de kredi sigortası pazarının büyümesini teşvik edecek uygulamaların hayata geçirilebilmesi son derece önemlidir. Sigorta şirketlerinin risk değerlendirme kriterlerinin anlaşılması, kredi sigortası pazarını büyütecek görüş ve önerilerinin dikkate alınması son derece önemlidir. Özellikle 2008-2009 finansal krizinde ülke hükümetlerinin tamamlayıcı sigorta uygulamalarının incelenmesi ve bu uygulamaların ticaret ve ülke ekonomisi üzerindeki etkilerinin araştırılması gereklidir. Benzer kriz dönemlerinin yaşanması halinde ileriye yönelik simülasyonların yapılabilmesi için kredi sigortası desteğinin ticarete etkisi ölçülebilir hale gelmelidir. İhracat pazarlarına yönelik olarak oluşturulan büyüme hedeflerinin kredi sigortası kuruluşlarının teminat

altına aldığı pazarlarla örtüştürülmesi veya bu pazarlara yönelik yeni ürün ve uygulamaların hayata geçirilmesi konusunda işbirliklerinin yaratılması gerekli olacaktır. Finans kuruluşlarının kredi sigortası kuruluşlarıyla yanyana getirilmesi yoluyla dünya ticaretinde kullanılan alternatif finansman tekniklerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Alacağa dayalı finansman modellerinin geliştirilmesi için sigorta şirketleri , banka ve finans kuruluşları , şirketler ve ülke ihracatını destekleme misyonuna sahip kuruluşlar arasında işbirliğine dayalı modellerin geliştirilmesi ve çalışma planlarının yapılması önem arz etmektedir. Özellikle KOBİ statüsündeki şirketlerin hem tedarikçi olarak hem de alıcı olarak güvenli bir şekilde ticaret yapmalarının önemi gün gittikçe artmaktadır. Kredi sigortası desteğinin yurtiçi ticaretin gelişimine yaptığı katkı da ihracatın gelişimine yaptığı katkı kadar önemlidir. Bilgilendirme toplantıları ve çeşitli eğitimlerle kredi sigortasının tanım ve işleyişi KOBİ'lere anlatılmalıdır. Bu şirketlerin finansman ihtiyaçlarının sağlanmasında yurtiçi alacağa dayalı finansman modellerinin geliştirilmesi gereklidir.

KAYNAKÇA

Annalisa Ferrando, K. M. (2013). Do Firms Use the Trade Credit Channel To Manage Growth “, Elsevier, Journal of Banking and Finance ,37, 2013, 3035-3046. *Journal of Banking and Finance*(37), 3035-3046.

Asmundson, T. A. (2011). *Trade and Trade Finance in the 2008-2009 Financial Crisis*. International Monetary Fund, IMF working Paper 11/16, Washington DC. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp1116.pdf> adresinden alındı

Becue, P. (2013). Credit Insurance, What is It ? Why Do you need It ? What Can It do For Your Business.In Association with Euler Hermes. 150. Pand Lannoo Publishers.

Berne Union. (2018). *Berne Union 2017 Statistics*.

Berne Union. (2018). <https://www.berneunion.org/Members>.

Blackmon, P. (2016). OECD Export Credit Agencies : Supplementing Short Term Export Credit Insurance During the 2008 Financial Crisis. *The International Trade Journal*, 30(4), 295-318. Pamela Blackmon, “OECD Export Credit Agencies : supplementing Short Term Export Credit Insurance during the 2008 Financial Crisis”, *The International Trade Journal* 2016, Vol 30, No . 4 295-318 adresinden alındı

Blackmon, P. (2016). Supplementing Short Term Export Credit Insurance during the 2008 Financial Crisis. *The International Trade Journal*, 30(4), 295-318. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08853908.2016.1199983?src=recsys&journalCode=uitj20> adresinden alındı

Chaffeur, J. P., & Malouche, M. (2011). *Trade Finance During the Great Trade Collapse, The Wordbank, 2011. S.4*. The World Bank.

David Atkinson. (2007). The Bexa Guide to Export Credit Insurance in Association With Euler Hermes. ATKINSON, David. The Bexa guide to export Credit insurance in associi<http://www.bexaweb.plus.com/files/BExAGuidefinalcontinuous.pdf> adresinden alındı

Dorsey, T. (2009). Trade Finance Stumbles. *Finance and Development*, 18-19.

European Union. (2012). *Study on Short Term Trade Finance and Credit Insurance in the European Union Şubat 2012*,. International Financial Consulting Limited. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/study_short_term_finance_2012_en.pdf adresinden alındı

Global Supply Chain Finance Forum. (2018). Standard Definitions for Techniques of Supply Chain Finance. <https://iccwbo.org/publication/standard-definitions-techniques-supply-chain-finance/> adresinden alındı

Grath, A. (2010). *The Handbook of International Trade and Finance*, 5. baskı, 10-27. İngiltere: Kogan Page Limited.

<http://www.coface.com/Group/Our-history>. (2018).

<http://www.eulerhermes.com/group/who-we-are/Pages/a-hundred-years-history.aspx>. (2018).

<https://group.atradius.com/about-us/history.html#>. (2018).

<https://www.eximbank.gov.tr>. (2018). <https://www.eximbank.gov.tr>: <http://www.eximbank.gov.tr> adresinden alındı

<https://www.tsb.org.tr/genel-sartlar.aspx?pageID=467>. (2018).

ICISA. (2018). <http://www.icisa.org/about-icisa/1728/>.

ICISA International Credit Insurance and Surety Association. (2015). *A Guide to Credit Insurance*. 7. Anthem Press.

Jose, A. S. (2003). *Credit Insurance in Europe, Impact, Measures and Policy Recommendation*, Centre for European Policy Studies. Ampara San Jose . “Credit insurance in Europe, Impact, Mea <http://aei.pitt.edu/9563/2/9563.pdf> adresinden alındı

Jus, M. (2013). *Credit Insurance*. 73. İngiltere: Elsevier Publications.

Ketzner, J. (2007). An Overview of Credit Insurance by Euler Hermes. *Business Credit*, 109(6). http://www.eulerhermes.us/en/documents/trade_credit_insurance_white_paper_-_july_2010.pdf/trade_credit_insurance_white_paper_-_july_2010.pdf adresinden alındı

Li, Y., Zhen, X., & Cai, X. (2016). Trade Credit Insurance, Capital Constraint and the Behaviour of Manufacturers and Banks. *Annals of Operations Research*, 240(2), 395-414. http://siteresources.worldbank.org/FINANCIALSECTOR/Resources/Primer15_TradeCreditInsurance_Final.pdf adresinden alındı

Official Export Credit Agencies. (2018). <http://www.oecd.org/tad/xcred/eca.html> adresinden alındı

Rethinking Trade and Finance. (2017). An ICC Private Sector Development Poerspective. <https://iccwbo.org/publication/2017-rethinking-trade-finance/> adresinden alındı

Riestra, A. S. (2003). *Credit Insurance in Europe, Impact, Measures and Policy Recommendation*. Centre for European policy studies. <http://aei.pit.edu/9563/2/9563.pdf> adresinden alındı

Singh, K. (2010). The Changing Landscape of Export Credit Agencies in the Context of the Global Financial Crisis. *FERN*, 10-11. http://www.fern.org/sites/fern.org/files/2010-03%20Changing%20Landscape%20of%20ECAs_0.pdf adresinden alındı

Stephens, M. (1999). *The Changing Role of Export Credit Agencies*. IMF, Washington.

Swiss Re Trade Credit Insurance & Surety. (2014). Taking Stock After the Financial Crisis. <http://pii.ir/content/category/resource-latin/Trade.pdf> adresinden alındı